

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

122. šte.

Maribor, dne 26. oktobra 1928.

Letnik XV.

Proti Italiji.

V nedeljo, dne 28. t. m., ob 11. uri dopoldne v Narodnem domu v Mariboru

manifestacija

za pravice matrne besede naših bratov v italijanskem suženjstvu. Pridite manifestirat in protestirat vsi kot en **mož proti nezaslišanemu nasilju** modernih italijanskih barbarov. Govorili bodo zastopniki narodnoobrambnih organizacij in vseh političnih strank v smislu poziva zastopnikov narodnoobrambnih organizacij v Ljubljani. Vsi na krov proti zatiralcem onega, kar nam je najsvetejše!

JUGOSLOVENSKA MATICA.
CIRIL-METODOVA DRUŽBA.
SLOVENSKA STRAŽA.
GOSPOSVETSKI ZVON.

Politika srednje linije.

V nedeljo so v Zagrebu zborovali takozvani politiki «srednje linije», da sestavijo načrt za sporazum med centralisti in proticentralisti ter za ureditev notranje-političnih razmer. «Srednjo linijo» predstavljajo politiki, ki so aktivno delovali že v raznih strankah, potem izstopili ter začeli posamezne akcije in se končno zopet odrekli političnega delovanja. Tu so Srbijanci, nekdanji samostanci in naprednjaki, ki so bili po preobratu vsi v demokratski stranki, a so potem drug za drugim izstopili ter vodili boj zlasti proti nekdanji radikalno-demokratski koalicijski vladi. Pred volitvami so poizkušali oživitvoriti nekdanjo svojo stranko, dosegli pa niso nobenega uspeha. Med njimi je v prvi vrsti dr. Boža Marković. Potem so pri «srednji liniji» tudi hrvaški politiki, ki so bili po večini člani demokratske stranke ter so izstopili, ko so uvideli, da se v tej stranki ne more uveljaviti smer Ljube Davidoviča. Med temi sta bivši ban dr. Tomljenović in pa bivši skupščinski predsednik dr. Ribar. Končno se prištevajo k «srednji liniji» še sotrudniki zagrebske «Slobodne Tribune», ki so vedno samostojno zastopali idejo sporazuma ter tudi revizijo ustave.

Načrt, ki se je sestavil na nedeljskem zborovanju, naj bi bil v prvi vrsti nekak kompromis med Srbi in Hrvatji, važno je pa to, da je bil sprejet od Hrvatov kot minimum, dočim ga srbski pristaši «srednje linije» smatrajo za najvišje, kar bi Srbija mogla sprejeti in dati. Ta načrt vsebuje tudi zahtevo po spremembi ustave. Ta zahteva se ne more imenovati kak posebno važen in visok čin zagrebskih zborovalcev, ker se danes že v najširših političnih krogih priznava, da brez revizije ustave ne more biti prave ureditve naših notranjih odnošajev. Za revizijo ustave so se izjavile doslej že vse stranke, razven radikalne in demokratske. Kmalu bo se pa morala izjaviti tudi demokratska stranka za revizijo, če noče sama razpasti. Znano je, da je Davidović s svojo skupino že davno za revizijo in sedaj čaka samo še na čas in priliko, da iznese to pred glavni odbor svoje stranke, tudi Voja Marinković, ki je v demokratski stranki nekako med Davidovičem in Pribečevićem, je že razložil pred stranko svoj načrt o samoupravah, ki se tudi približuje ter celo zahteva ustavno spremembo.

Vidovdanska ustava je v glavnem oziru demokratsko delo in ima v enem krilu demokratske stranke najvnetejše zagovornike, dočim radikalni niso njeni preveliki prijatelji in se za revizijo ne izjavijo samo iz taktičnih in strankarskih razlogov. Nadalje je med radikali še mnogo Protičevih pristašev, ki smatra ustavno revizijo za edino pravo in trdno podlago notranje državne ureditve. Z ozirom na tako situacijo bi si lahko predstavniki «srednje linije» v vsakem oziru upali več ter bi bilo umestno, če bi stavili svoj načrt za sporazum ali kompromis med Srbi na eni ter Hrvatji in Slovenci na drugi strani na čisto drugo podlago. Danes vsi Srbijanci in posebej še radikalni stojijo na stališču, da so Srbi v polnem pomenu besede narod in ker je radikalski prvak in predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović v skupščini dejal, da so v državi SHS trije narodi: Srbi, Hrvatji in Slovenci, bi lahko vendar tudi predstavniki takozvane «srednje linije» postavili svoj načrt na ta temelj ter ovrgli, ali pa vsaj ne naglašali vedno manj veljavne teorije enotnega troimenskega naroda.

Dosedaj so razven sprejete vidovdanske ustave zna ni sledeči načrti za ureditev notranjih razmer naše države: uradni načrt komisije ministrstva za izenačenje zakona, Protičev načrt, načrt dr. Smodlake, predlog narodnega kluba ali Hrvatske zajednice, predlog SLS, predlog JMO in sedaj ta načrt «srednje linije», končno pa načrt HRSS ter pravaški, ki je politično načrtu HRSS še najbližji. Dolgo časa so z ozirom na te različne načrte predstavniki režima trdili, da je med revizijo-

nisti tolika zmeda, da sami ne vedo povedati, kaj da pravzaprav hočejo in na katere temelje naj se postavi delo za sporazum. To seveda ne drži, ker so vsi načrti strogo proticentralistični ter imajo skupno idejo decentralizacije, a so različni samo v tem, da dajejo različno državnoopravno pozicijo pokrajin napram državi.

Ko so radikali pri volitvah dobili srbsko večino, so takoj sami ovrgli dosedanje trditve, da se z revizionisti ne da pogajati in sami so začeli naglašati potrebo sporazuma. Po svojih voditeljih, kakor Ljuba Jovanoviću, so še celo dali najboljšo podlago za sklepanje sporazuma in sicer s tem, da so nastopili proti demokratski teoriji troimenskega naroda. Vso započeto sporazumno delo so radikali v svoji strankarski zaslepljenosti in v pomanjkanju politične morale seveda poteptali, a če se že danes pojavljajo posredovalci med režimom in opozicijo, zakaj se ne držijo tega, kar se je že poprej določilo in tudi prevzelo za temelj sporazuma.

Iz usodne napake, da se načrt «srednje linije» drži od ogromne večine ovržene teorije troimenskega naroda, sledi tudi to, da bi pokrajinske avtonomije tega načrta ne rabile niti ustavnega jamstva, temveč da bi se lahko spreminjale z navadnimi zakoni kvalificirane večine, dočim bi eksekutiva ostala popolnoma v rokah državne oblasti, ker bi bana take pokrajine imenoval kralj po predlogu ministrskega predsednika. Če bi se ta načrt oživotvoril, tedaj bi v praksi Slovenija in Dalmacija ostali pri oni samoupravi, katero sta imeli pod Avstrijo. Hrvatska bi izgubila vso avtonomijo, zajamčeno s pogodbo, istotako tudi Bosna, profitirala bi pa k večjemu Vojvodina in Makedonija, dočim bi Črna-gora postala navadna provinca. Potemtakem se ta načrt razlikuje od vidovdanske ustave, ki smatra celo državo za razširjeno Srbijo, samo v tem, da skuša in priporoča ublažitev centralizma in unitarizma z gotovimi koncesijami napram posameznim pokrajinam. «Srednja linija» je, kakor se vidi, popolnoma pozabila ali pa spregledala, da Srbi nočejo biti «pleme», ampak v pravem smislu narod in da se mora napram temu uravnati tudi ustava. Če se Hrvatom in Slovencem oporeka, da so narod in da so se prostovoljno ujedinili, potem nastane vidovdanska ustava, če se jim pa prizna pravica naroda in samoopredelitve, potem je pa vsak tak načrt prazen in se lahko tudi reče, da je zgrešil svojo pot in svoj namen.

Politični položaj.

Iz skupščine. Na torkovi skupščinski seji je bila volitev odborov: za upravo fondov, za zakon o pedagoški šoli in finančni odbor. V odbor za upravo fondov so prišli od Jugoslov. kluba poslanci Pušenjak, Vesenjak in dr. Kulovec. V odboru za višjo pedagoško šolo sta poslanca dr. Hohnjec in Sušnik. V finančni odbor je prišlo 15 radikalov, 2 džemijetovca, 6 demokratov, od Jugoslov. kluba dr. Kulovec, Vesenjak in Pušenjak, kot namestniki pa Kremzar, Škulj, Žebot, 3 muslimani, 1 zemljoradnik in 1 Nemec. Vlada sama nima več večine v finančnem odboru, temveč je navezana na podporo džemijetovcev, ki so s tem si pridobili močno pozicijo za izsiljevanje koncesij. Ko je predsednik naznanil izid volitev ter pozval finančni odbor, da se čim preje konstituirajo, je predložil kot edino točko dnevnega reda prihodnje seje volitev odbora za razvrstitev srbskih občin, češ, da ni pripravljen še nobeden zakonski predlog za skupščinsko posvetovanje. Opozicija je sprejela to izjavo z glasnimi protesti ter ironičnimi klici na zakonodajno delavnost vlade. Predsednik je naznanil, da bo prihodnjo sejo sklical pismenim potom.

Proti krivicam nad primorskimi Slovenci. V Beogradu se v vseh političnih krogih razpravlja o nasiljih in preganjanjih, ki se vrše nad Slovenci in Hrvatji v Italiji. Zapiranje slovenskih šol, odpuščanje slovenskih in hrvaških učiteljev, posebno pa zadnja naredba, da se morajo slovenski časopisi tiskati tudi v italijanskem jeziku, se povsod označuje kot barbarsko postopanje, ki je unicum v politični zgodovini narodov. Tako ni doslej postopala niti ena vlada nasproti narodnim manjšinam. Med tem ko pri nas Nemci, Madžari, Italijani in Turki ne uživajo samo istih pravic kakor slovanski državljani, marveč so celo privilegirani, med tem ko fašisti odvezemajo Slovencem in Hrvatom najprimitivnejša prava, beograjska vlada ni proti temu napravila niti najmanjšega koraka. Jugoslovanski klub je že prej podvzel korake proti italijanskim nasiljem nad Slovenci, sedaj pa je razpravljal tudi o najnovejšem nasilju. Tudi v ostalih krogih se je pojavila želja po skupni akciji ter je sklenjeno, da se ta akcija takoj izvrši in se napravi pritisk na našo vlado, da stori svojo dolžnost. — Ob tem pa zelo mučno dirnejo iz vladnih krogov z veliko gotovostjo iznese vesti, da se bo Pašič že te dni končnoveljavno pogodil z Mussolinijem glede Reke. Glede likvidacije reškega vprašanja se Pašič posvetuje samo z Ninčičem. Kakor se sliši, je Mussolini še vedno

pri onih 4 točkah, ki so bile stavljene naši vladi ob registriranju rapallske pogodbe, Pašič je pa pripravljen, popustiti Mussolinijevi tezi.

Nezadovoljni v radikalskem klubu so se oprijeli ideje vladne rekonstrukcije z geslom: ven s korupcijo! Vse debate v radikalskem klubu so zadnje dni končale z osebnimi napadi in vsled zgražanja nad postopanjem nekaterih ministrov niso med nezadovoljnimi sedaj le samo seljaki, temveč tudi drugi člani kluba in stranke, ki se združujejo ter naravno oklepajo najbližjega gesla: proč s korupcijo in samovoljo! Po mnenju teh nezadovoljnih članov bi se moralo začeti v tej smeri najprej z rekonstrukcijo vlade, v katero bi morale priti druge osebnosti. Vlado bi moral zapustiti najprej sam Nikola Pašič in z njim vred vsi oni, ki zavzemajo važna mesta, a se tudi v klubu smatrajo samo za Pašičeve tajnike in zaupnike. Iti bi morali ministri: Janković, Janjič in Kojič in na vsak način bi se morala prepričati vrnitev dr. Laze Markoviča v vlado. Odpraviti bi se moralo tudi podtajnike in načelnike, ki so zasedli svoja mesta po samovoljni Pašičevi odredbi ali pa po posredovanju iz njegovega kroga. Pri tem se vprašujejo: Kdo naj bo Pašičev naslednik. Eni mislijo na Protiča, drugi pa ne vedo, kako bi se dala cela stvar izpeljati.

Toda in Madžari. Ker radikali sedaj vladajo lahko edinole s pomočjo Nemcev in Džemijeta, odnosno s kupljenimi glasovi njihovih zastopnikov, bi si radi, radi sigurnosti osigurali že z glasovi tretje narodne manjšine — z Madžari. Poedini listi so že često prinašali vest, da radikali vodijo pogajanja z vojvodinskimi Madžari, pa to so bile vedno tendenciozne vesti po zatrevanju radikalnih listov. Toda do pogajanj je vseeno prišlo. V Subotici so se pogajali popolnoma tajno predstavniki vojvodinskih radikalov, subotički načelnik S. Stanković, dr. J. Lalošević ter še par drugih, uglednih radikalnih osebnosti, z zastopniki Madžarov dr. Graberjem in dr. Ilanto. Ti pregovori so od kraja potekali zadovoljivo, dokler ni te dni javil «Bacsmegyei Naplo», da so pogajanja, o katerih preje nihče ni vedel, prekinjena. Pri pogajanju so Madžari izjavili, da so pripravljeni v vsakem pogledu podpirati radikale, za protiuslugo so pa zahtevali, da dobijo madžarske šole, da njihovim učiteljem in profesorjem ne bo treba polagati izpitov iz nacionalnih predmetov in da dobe v občinskih svetih v Vojvodini več zastopnikov. Na vse to je delegacija radikalov pripravljena pristati, toda pametni Madžari so zahtevali stvarnih garancij, da jih radikali ne prevarijo, kakor so Nemce in Turke. Te garancije zahtevajo Madžari od same vlade, ne pa od njenih eksponentov, katerim ne verujejo. Radi takih zahtev so se pogajanja razbila, toda radikali so mnenja, da se bodo zopet nadaljevala v novembru in takrat bo mogoče doseči sporazum.

Anglija tirja. Te dni je dobila naša vlada poziv od angleške vlade, da plačamo Angliji predvojne in medvojne dolgeve. Angleške tirjatve so že običajne tedaj, če je naš režim na kaki posebno vratolomni poti. Mogoče tirjajo Angleži sedaj radi tega, ker se je naša vlada zopet močno zadolžila v Franciji.

Po svetu.

Nova zveza držav na Balkanu. Bivanje bolgarskega zunanjega ministra Kolfova v Rimu bo imelo najbrž resne posledice na Balkanu. Italija se na vso moč trudi, da ustvari nekak protiutež proti mali antanti na Balkanu. Pripravlja se sedaj zveza Italije s Turčijo, Bolgarijo in Albanijo. Ta zveza bi bila posebno ugodna za Turčijo, ker bi se zopet lahko trdno vsidrala v Evropi. Za to so turški listi za njo tudi najbolj oduševljeni. Italija bi pa s pomočjo nove zveze lahko držala v šahu ne samo Jugoslavijo, ampak celi Balkan; obenem bi ji ta zveza zelo ugajala radi gospodarskih ozirov.

Konferenca nasledstvenih držav. Prihodnja konferenca male antante se ne bo vršila v Beogradu, temveč v Bukareštu in bodo na nje povabljeni tudi Avstrija, Ogrska, Poljska in Bolgarija ter bo konferenca tako razširjena za vse nasledstvene države. Obravnavali se bodo problemi medsebojnih odnošajev in zlasti še stališče Ogrske do male antante. Zastopniki male antante bodo izjavili svojo pripravljenost, podpirati Ogrsko pri iskanju posojila, če se ona obveže striktno izvrševati mirovne ogoje.

Nemiri v Nemčiji. Akcija porenskih separatistov se smatra že za ponesrečeno vsled odpora delavskih organizacij. Delavstvo, ki je pri gospodarski katastrofi že itak v najstrašnejšem položaju, ima še posebne vzroke, da nastopa proti porenskimi veleindustrijalcem, ki se bavijo z nakano, za dalje časa zapreti vse svoje tovarne in obrate. Tako so lastniki rudnikov že sprejeli usodepolni sklep, z začetkom prihodnjega tedna zapreti vse rudnike rensko-westfalskega področja ter odpustiti vse delavce. — Vsled gospodarske katastrofe so draginjski nemiri po celi Nemčiji. Cena kruha se je v Berlinu dvignila na sedem in pol milijarde in sicer z ozirom

na velikansko zvišanje cene moke na včerajšnji produkti borzi. Vendar kruha skoraj nikjer ni dobiti. Mezde nameščencev cestne železnice, ki znašajo sedaj 500 milijonov na uro, se zvišajo na tri milijarde na uro. V mnogih nemških mestih je obrat cestnih železnic ustavljen. V Berlinu namerava tramvaj uvesti plačilo v dobri valuti. Med delavstvom posameznih obratov vlada neznanska napetost. Tovarna za tovarno ustavlja obrat. Povsod se ustanovljajo akcijski odbori iz komunističnih strank. To gibanje je že tako naraslo, da se vsak čas pričakuje izbruh preko strokovnih organizacij, ki pripravljajo proklamacije generalne stavke. V Frankfurtu je prišlo do draginskih demonstracij. Policija je rabila orožje. Več oseb je bilo mrtvih in ranjenih. Tudi boji v Hamburgu še niso končani. V predmestju Barmbeck je morala policija napasti z golim orožjem komuniste, ki so se utrdili za barikadami. Z vseh streh in iz vseh oken so streljali na policiste. Drugo središče komunističnega odpora se nahaja v Schiffbecku, kjer so s se vršili ljuti boji. — Vsled nastopa državne vlade proti Saški so sklenili saški socialni demokrati, naj se državni predsednik Ebert izključi iz socijaldemokratske stranke. — Med državno in bavarsko vlado se vršijo pogajanja.

Boji med monarhisti in republikanci v Grčiji. Ker so za začetek decembra razpisane volitve, se že dolgo vrši tekma in boj za nadmoč med republikanci in med monarhisti. Monarhisti so zbrani v konservativni stran ki in ker imajo svoje pristaše tudi v vojski, se začelja sedaj nova revolucija z uporom več garnizij proti današnjemu režimu, kateremu se očita, da hoče odstraniti kralja. Vlada razglasa, da so upori udušeni, razni, zlasti italijanski listi pa proročajo, da ima monarhistični upor velik razmah in velike uspehe.

Beleške.

Častniško vprašanje. Na dan krsta prestolonaslednika je bilo zopet povišanih toliko častnikov, da se mora vsakdo vprašati, kakšen namen pa je imela pred kratkem tako širokopotezno izvedena redukcija oficirjev. S poslednjim ukazom je povišanih okrog 75 generalov in 150 višjih častnikov. Od teh 225 oseb ni niti 50 Hrvatov in Slovencev. To je manj, nego ena četrtina. Pa še ti se lahko tolažijo, da bodo kmalu morali napraviti mesto svojim srbskim drugom. Vojni minister se bo potem zopet izgovarjal, kakor pri penzioniranju generala Majstra in Piveliča. Takrat ni imel za dva generala »komande«, danes jo pa ima kar za 75 novih. Pri redukciji oficirjev se je izgovarjal, da je bilo reduciranih skoro toliko Srbov, kakor prečanov. Pri tem pa je vojni minister zmešal med Srbe tudi Črnogorce, katerih je bilo veliko število umirovljenih, dočim je pravih Srbov samo par. Nad imenovanjem novih generalov so nevoljni celo srbski listi, ki pravijo, da je leta 1914 imela Srbija samo 4 generale, pa se je vendar junaško bojevala. Danes pa imamo več generalov, kakor v začetku vojske višjih častnikov. Zadnja redukcija prečanskih oficirjev je imela samo namen, da napravi mesto v budgetu za nove generale. Da bo lahko prejemale 75 generalov velike plače, je bilo umirovljenih na stotine najboljših oficirjev.

V državi SHS vse propada in rjavi, piše novosadski »Vidovdan.« V Gruž je bilo nedavno pripeljana iz Francije s parnikom 90 vagonov suknja za vojaške obleke na račun posojila, ki ga je naša vlada dobila v Franciji za oboroževanje. To sukno je vredno najmanj 300 milijonov dinarjev. Iz Beograda je bila poslana v Gruž posebna komisija, ki bi morala sukno prevzeti in dalje odpremiti. Članom komisije pa se zelo dopadejo mastne dnevnice ter radi tega delajo zelo počasi, da jih dalje časa uživajo. Mesto, da bi prevzela 20 vagonov na dan, je odpravila samo 4. Ker je parnik moral biti izprazen, so blago naložili na kup v pristanišču ter ga pustili nepokritega. Te dni pa je neprenehoma 4 dni deževalo in mokrola je napojila novo sukno, ki bo seveda začelo trohneti. To je slično aferi z lesenimi barakami, ki so prišle iz Nemčije na račun reparacij ter bile namenjene za graditev odgajališča na Lokrumu. Barake so stale par mesecev v Gružu na dežju in solncu, da je ves les razpokal, potem pa so jih prepeljali na Lokrum, kjer so istotako ležale dalje časa na prostem. Ko so hoteli nazadnje začeti z gradnjo, se je izkazalo, da niso več za nobeno rabo. Slične stvari se dogajajo v samem Beogradu pred očmi ministrov in cele njihove vojske centraliziranih uradnikov. N. pr. stroji, kupljeni na račun reparacij, rjave v pristanišču, dokler jih ne prodajo za staro železo; vojni avtomobili, na račun reparacij, propadajo na dežju. Celi vagoni blaga gnijejo po kletah raznih magacinov. Po Macedoniji propada orožje in municija, vredna milijarde. To pa je le samo majhen del škode, ki je nastala vsled malomarnosti in za katero so zvedeli ljudje, ki so še tako pošteni, da z ogorčenjem gledajo to pogibelj. Koliko milijard pa je država škodo pretrpela, ne da bi ljudstvo kaj o tem vedelo. Da bi narod vedel, kaj se pri nas vse godi, težak bi bil njegov obračun z onimi, ki mesto da bi vladali, zapravljajo njegovo premoženje.

Pozor na modri križ in položnice! Opomin, da naročnina poteče s 1. ali 15. novembrom. Naročnikom, ki še naročnine za oktober (položnice in križ že pred enim mescem!) do konca tega mesca ne poravnajo, se list s 1. novembrom ustavi. Zaradi zakasnele naročnine izpadle številke se naknadno na dopošiljajo. Vsa vprašanja na upravnistvo glede oglasov so popolnoma neuspešna, ako ni priložena poština za odgovor. — Upravnistvo.

Onevne novice.

† Smrt g. dekana Ozmeča.

Iz Ljutomera smo prejeli brzojavko, da je preminul g. dekan Jožef Ozmeč in ga bodo izročili materi zemlji v soboto ob desetih. Rajni gospod dekan je bolehal dalje časa na posledicah kapi in na sladkorni bolezni. Že nekaj let sem je bilo njegovo strogo dietno življenje polno težkih muk ter trpljenja. Pomoči njegovemu zdravju ni bilo več in ga je Vsemogočni s smrtjo rešil še nadaljnega trpljenja. Blagopokojni g. dekan je bil v Sloveniji znan kot zelo naroden Slovenec, ustanovitelj izobraževalnih društev, zadrug ter posojilnic. Bil je tudi sam vzorno napreden gospodar in je kot tak veliko koristil z dobrim vzgledom vsem kmetom-sosedom njegovega posestva. Najbolj uspešno in daleč naokrog blagodejno znano je deloval pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, kjer je župnikoval nekaj let. Kot lovrenški župnik je bil izvoljen za deželnega poslanca in se je kot tak neustrašeno boril za politične in gospodarske pravice Slov. Štajerja. Od Sv. Lovrenca je prišel za dekana v Ljutomer, kjer je nadaljeval svoje izobraževalno, združniško in gospodarsko politično delo, dokler mu ni onemogočila javno delovanje kap ter sladkorna bolezen. Rajni je bil tudi vzgleden duhovnik svojim sobratom, vnet, goreč dušni pastir svojim ovčicam, priljubljen celo pri nasprotnikih kjerkoli je služboval in predvsem ga je dičila in delala priljubljenega njegova gostoljubnost. Blagopokojni gospod dekan in duhovni svetovalec je bil doma iz Središča, kjer se je rodil 18. feb. 1866. V mašnika je bil posvečen 25. julija 1890. Bil je toraj blago-slovenska duhovniška duša, ki zasluži in bo uživala trajno hvaležni spomin pri duhovnih sobratih, pa tudi pri vseh, ki so ga poznali v življenju in bili deležni njegovih naukov, delovanja, dobrotljivosti ter gostoljubnosti. Nepozabnemu gospodu dekanu svetila večna luč, njegovi sestri in sorodnikom pa naše sožalje!

* * *

Laško nasilje nad Slovenci. Vladna naredba o italijanskih prestavah slovenskih listov se nanaša tudi na leposlovne liste in tako bodo morali imeti tudi romani in pesnitve italijanski prevod. Na protest slovenskih poslancev je došel iz Rima od vlade sledeči odgovor: »V Rimu, 18. oktobra 1923. Častiti poslanec! Naučno ministvo ne more sprejeti prigovora Vašega blagorodja proti pravilnim odredbam, izdanim od kr. šolskega skrbnika glede učnega jezika v drugojezičnih šolah Julijske krajine. Najvišji interes državljanov kraljevine je, da poznajo dobro jezik nacije, h kateri pripadajo. Tudi ni v tem nikake žalitve za krajevni običajni jezik, kateri se bo tudi poučeval. Na drugi strani je, toliko po Casatijevem zakonu, kolikor po določbah o preuredbi ljudske šole, ki se imajo v kratkem objaviti, italijanski jezik temeljni predmet ljudskošolskega pouka in jezika, v katerem se morajo poučevati vsi drugi predmeti. Italija hoče državljane, ki naj znajo govoriti državni jezik, in Vaše blagorodje spominjam z upravičenim ponosom na to, da je bila italijanska kultura v vseh časih svetilnik civilizacije ter čast in dika našega naroda. S spoštovanjem minister Gentile l. r.« — Ta dokument priča dovolj jasno, kako je fašistijska Italija pogazila vsa etična in kulturna načela ter se zapisala slepemu nacionalnemu napuhu in vladohleptju. Če je Evropi kaj na kulturi in pravici, potem se mora zganiti, da se Italija ne bo več ponašala s »svetlinikom civilizacije«.

Naši zaupniki in somišljeniki, pozor! Tajništvo demokratske stranke je začelo razpošiljati po deželi okrožnice. V teh okrožnicah vabi mlade kmetske fante, obrtnike in delavstvo naj se prikladi za demokratsko politično šolo. Ta JDS politična šola bo od 9. do 13. novembra v Ljubljani. Obljubljajo celo prosto stanovanje in hrano. Namen in cilj te šole je: vzgojiti si med kmetiskim ljudstvom, obrtniškim ter delavskimi sloji nove ter sveže agitatorje za skrahirano demokratsko politiko. Naši zaupniki in somišljeniki naj opozorijo naše ljudi na te demokratske okrožnice, katere naj vrnejo JDS tajništvu. Naša stranka bo priredila tudi letos, kot doslej vsako leto celo vrsto zadrugnih tečajev, ki bodo nudili našim mladim dovolj vsestranskega poduka za javno življenje. Torej pozor pred policajdemokratskimi zapeljivci!

Na videz nekaj novega — a je kopija. Naši policajdemokratje so duševno tako prazni, da so nezmožni ustvariti ter začeti res nekaj novega, ampak vedno kopirajo drugo. Že nekaj let sem prireja naša stranka v zimskem času po mestih, trgih in deželah socijalne in politične tečaje za mladozavdušene somišljenike. Ti tečaji so politična šola, v kateri se vežbajo mladi apostoli naših politično-gospodarskih idej. Moč teh naših političnih šol so po več in več letih uvideli tudi demokratski Salomoni kot n. pr. dr. Žerjav. Dr. Žerjav si misli: kar se je obneslo klerikalcem, zakaj se ne bi tudi nam. Mladinsko demokratsko časopisje že razglasa, da bodo otvorili demokratje politično šolo v Ljubljani od 9. do 13. novembra. Tozadevno so že razposlane okrožnice. Za demokratsko politično šolo se lahko prikladijo mladi možje in fantje od 20. do 36. leta. Šola je namenjena kmetovalcem, obrtnikom in delavcem, ki bi naj postali potom te šole JDS agitatorji. Udeležencem obljudljajo celo prosto stanovanje ter hrano. Od te politične šole, ki je kopija naših tečajev, si naj demokratje nikar ne obetajo kakih uspehov. Kmetovalcev nimajo v svoji politični sredini, obrtniki nimajo časa,

delavcev pa gotovo ni vseh 50 organiziranih v JDS. V to ljubljansko politično šolo naj vzame dr. Žerjav: dr. Kukovca, dr. Reimana, Voglarja itd. Vsem tem korifejam bi bil potreben temeljit političen poduk, da bi ne streljali v javnosti tolikanj kozlov, kakor so jih dosedaj!

Znamenja, ki jasno kažejo: demokratski mladini so obupali, da se še prerijejo v doglednem času do korit. Pognan od ministrske mize je začel kot prvi od slovenskih demokratov-koritarjev dr. Kukovec se ozirati po kakem lahkem zaslužku v domovini. Preselil se je iz Celja v Maribor in čakal tukaj v vsem svojem obsežnem dostojanstvu na šaržo velikega župana za mariborsko oblast. Z velikim županstvom ni bilo nič, pri zadnjih volitvah mu Slovenija ni zaupala niti mandata in g. dr. Kukovec se je po dolgih letih lotil advokatske obrti, v kateri se je svojčas šolal. Za dr. Kukovcem je ubral pot resnega zaslužka znani mladini dr. Knaflič, ki že ima advokatsko pisarno v Ljubljani in sedaj vidimo, da je celo dr. Žerjav se oprijel advokature. Slovenija je postala tako srečna, da ima v vsaki oblasti po enega ministrskega advokata. Ta beg od vladnih korit k advokaturi je jasen dokaz, da so naši demokratje od Kukovca do Žerjava obupali, da bi se še kdaj prerili do take politične moči, ki bi nesla velike in to pri velikem dostojanstvu, a malenkostnem trudu. Pod tem jugoslovanskim solncem se pač vse naglo spreminja ter menjava, med drugim so se začeli prazniti tudi žepi slovenskih policajdemokratov...

Slovenski blok? »Slov. Narodu« se je te dni zopet nekaj sanjalo o nekakem slovenskem bloku in te za političnega Metuzala strašne sanje je obelodanil v štev. 244. V ta slovenski blok, v katerem bi imeli vodilno besedo klerikalci, bi vstopili demokratje Žerjavove šole, a nobena druga od naprednih strank (saj je tudi niti Op. ur.). Ko je »Narod« enkrat sklenil ta blok iz mladinov in klerikalcev pa zagradi svarično gorjačo in žuga: »Kakšna napredna politika pa bi to bila, ako bi napredne stranke aktivno pomagale, da bi spravile klerikalce na konja ter jim izročile zopet gospodstvo v Sloveniji v roke? Takšna politika bi bila desperatna, katastrofalna, pa naj so za to politiko morda vneti še tako odlični gospodje. In ker vemo, da so med gotovimi politiki in klerikalci razpletene že prav tesne niti, pravimo pravočasno: Kdorkoli bo skušal stopiti v intimne zveze z klerikalci, tega bo vihar narodnega ogorčenja in nevolje brezobzirno strmoglavil z vsake uplivne pozicije v javnem življenju. Dovolj bridkih izkušenj že imamo naprednjaki v preteklosti, ko smo se dali klerikalcem zvabiti, da smo sklepali z njimi sporazumene zveze!« Bedasto sanjavanju »Narodu« povemo, naj se nikar ne razburja radi bloka z mladini. Naša stranka ne rabi nobenega bloka, ker ima itak vse mandate v rokah. Milostne drobtine kot poslanec Reisman in Pucelj pa ne pridejo niti v poštev. Slovenski blok, to je SLS, za druge stranke se nikdo niti v Sloveniji ne zmeni, kaj še le v Beogradu. Nekaj drugega je blok s Hrvati in muslimani, a slovenske naprednjake pustimo mirno neblokirane, ker se preveč grizejo med seboj in kako bi šele bilo, ako bi se jih pustilo v kak blok, v katerem je vladal doslej red, disciplina ter poštenost. Slovenskim naprednjakom priporočamo, naj se blokirajo med seboj, da se ne bodo ščipali po »Narodu« in »Jutru« ter tožarili po sodiščih, in potem se šele naj upajo sanjati o kakem bloku s kako drugo — resno stranko.

Občinske volitve v Karlovcu. Občinski svet v Karlovcu je vlada radi protirežimske večine že večkrat razpustila, v torek so se zopet vršile volitve in zopet je zmagała protirežimska hrvatska združena lista, ki dobi 24 odbornikov. Delavska lista dobi 2, demokrati 2 in radikali tudi 2 mandata. Od oddanih 3061 glasov so dobili Hrvati 2425, delavci 213, demokrati 229 in radikali 190 glasov. Od zadnjih so izgubili radikali 105 glasov.

Zločinski napad na starca v Ormožu. V ponedeljek je bil v Ormožu pokopan 85 let stari Franc Puntigam. Pravijo, da se je še pred kratkim nameraval v tretjič oženiti. Med vojsko je prodal svoje posestvo v Ormožu, na katerem sedaj stoji ravnokar dograjena apoteka ter se preselil v Lahonce pri Sv. Tomažu na posestvo, ki je bilo last njegove žene. Pred dvema meseci je dal prepisati to posestvo na neko 22letno dekle, ki mu je vodilo gospodinjstvo, svoja dva sinova, ki si morata iskati kruha po svetu, pa je pustil pri tem praznih rok. Pretekli petek po noči pa je bil stari mož prav v isti hiši, ki jo je dal prepisati, s pištolo smrtno napaden ravno od onega dekleta in njenega ljubimca, nekega zločinca, ki je ravnokar prišel iz aresta. Staremu možu se je še posrečilo zbežati k sosedu, kamor sta prišla za njim gledat oba zločinca ter se nedolžnega delat. Pred sosedom je stari izjavil: »Barbika in Joža, vidva sta na mene streljala.« V soboto so prepeljali nevarno ranjenega starega moža v ormoško bolnišnico, kjer je še mogel pred sodnikom podati zahtevana pojasnila o napadu. Oba zločinca in mati od dekleta, ki je baje nagovarjala, naj se tako iznebata starega, so že pod ključem. Soboto zvečer je zatislil stari Puntigam svoje oči. Ljudje pa, ki so ga skozi dolga leta dobro poznali, pravijo o njem: Kakšno življenje, takšna smrt!

Konferenca gospodarskih krogov v Novem Sadu. Na konferenci gospodarskih krogov v Novem Sadu je govoril vladni zastopnik, šef prometnega oddeljenja železnic, ter omenil, da bi morali imeti najmanj 30.000 dobrih vagonov, ako hočemo, da se naš gospodarski položaj zboljša. Le s saniranjem prometnih sredstev bomo to dosegli. Mesto 30.000 vagonov pa imamo samo 20.000, pa še od teh je 10.000 popolnoma nerabnih. Glavna krivda na tem leži na nedostatkih naše meta-

lurgične industrije. Proti tej trditvi pa so nastopili ostali ter dokazali zastopniku vlade, da je največ kriva država sama, ki je privatnim tvornicam v naši državi dolžna ogromne svote za popraviljanje vagonov in lokomotiv. Država je te tvornice spravila v obupen položaj, pa zato nočejo več popravljati vagonov, katere mora potem država pošiljati v popravilo v inozemske tvornice, ki pa zahtevajo vedno garancije, da bodo plačilo za popravilo v resnici dobile. Če država ne plača takoj, pa te tvornice zadržijo vagone. Še danes imamo v avstrijskih in madžarskih tvornicah polno popravljenih vagonov in lokomotiv, ki bi jih krvavo potrebovali; ker pa država ne plača popravila, tvornice vagonov ne odpošljejo.

Huda vročina v Beogradu. V Srbiji in vojvodini vlada zadnje dni enaka vročina kot v poletju. Vodnjaki so vsled celotnega pomanjkanja dežja suhi.

Strašna osveta. V Berlinu je neka vdova Konrad odpovedala stanovanje urarju Heinrichu Schapperju. Schapperja je ta odpoved tako razsrdila, da se je sklenil krvavo maščevati. Ko je nekega dne vdova odšla v mesto, je napadel njeno sedmletno hčerko ter jo umoril na grozovit način. Najprej jo je skušal zadaviti z vrvičco, potem pa jo je ubil s kladivom. Razbil ji je lobanjo, nazadnje jo je pa še sunil z nožem. Ko je mati prišla domov, je našla hčerko ležati v mlaki krvi, mrtvo. Policija je takoj začela iskati složinca, katerega pa dosedaj še niso prijeli.

Kmetska vojska. V Obudovacu v Bosni blizu Brčke ob Savi se je doigrala ob priliki zadnjega velikega sejma prava kmetska bitka. Dve vasi in sicer: Obudovac in Gornji Zubac, ste se že prepirali dalje časa radi piškavih 10 D. Teh spornih 10 D je bil dobiček, ki se je na nesrečo porodil pri takozvani igri »prtenje« in ga je hotela imeti vsaka od teh dveh vasi zase. Prebivalci obeh vasi so živeli v hudem prepiru ter sovraštvu že celi dve leti. Na sejmu v Obudovacu pa je prišlo do ponovnega prepira radi 10 D, iz prepira se je razvil pretep z noži, palicami ter plankami. Pretepa se je udeležilo 300 kmetov iz obeh vasi. Finančna straža je poskušala razmiriti pretepače, a so se vsi obrnili proti njej in težko ranili dva financarja. Kmetje so se nato naprej topli, dokler ni prišlo do utrujenosti na obeh straneh in do umika v oba vaška tabora. Radi te krvave kmet-ske vojske je zaprtih zelo veliko pretepačev.

Izgubila se je zlata ura-zapestnica na voznji Maribor—Rače-Fram, ali pa med potjo od te postaje do Frama. Kdor jo je našel, je uljudno naprošen, da bi to naznanil upravnistvu našega lista proti zelo dobri nagradi.

Vestnik Prometne zveze.

Železničarski zakon še n. podpisan od kralja. Piše se in govori, da ga kralj noče podpisati. Pač zelo slabo tolmačenje; dobro nam je znana ustava in vemo kako se glasi, zato nam ni treba po časopisju oči brisati, da kralj noče podpisati železničarskega zakona. Tukaj tiči druga politika. Železničarski zakon še ni predložen od ministrskega sveta kralju v podpis. Predložitev pa se zavlačuje najbrž iz tega vzroka, da ne bi mogli nastavljenji zahtevati to, kar jim gre, ampak tukaj ima minister saobračaja še izgovor: »zakon še ni podpisan!«

Shod železničarjev, obdržan pretekli ponedeljek zvečer pri Götzu, ali bolj rečeno, katerega so imeli ata Bahun, je jako žalostno iztekel. Udeležba je bila tako izvrstna, da se je shoda udeležilo v celem 150 do 200 železničarjev, kar je pravi sijaj za našega ateja. Razpravljati se je nameravalo o službeni pragmatiki železničarjev, a je ateju bila neka točka predebela in je ni mogel pohrustati. Zato je pričel o nekem delavskem pravilniku razpravljati, o katerem se mu je enkrat sanjalo. Razkladal je na dolgo in široko, da se je udeležencev polastila mrzlica in so si morali iskati zdravila na svežem zraku proti domu. O, kje je še delavski pravilnik, o katerem vedo ata Bahun že pol leta, kakšen da je. Povemo samo to Bahunu, da še pravilnik, o katerem sanja cele mesce, ni prišel nikjer na svetlo in da naj ne draži ljudi prej ko je treba, ker bodo itak tedaj imeli dovolj jeze, ko bo izdan.

Sestanki za člane Prometne zveze se vršijo za posamezne kategorije in sicer: V petek, dne 26. t. m. ob 7. uri zvečer v tajništvo JSZ, Wildenrajnerjeva ulica 6, I. nadstropje, za glavni kolodvor Maribor. V torek, dne 30. t. m., ob 7. uri zvečer, za člane delavnice in progovne sekcije koroških kolodvor. Za te se vrši sestanek v Lekarniški dvorani. Vse člane vabimo, ker zadeva je zelo važna! — Odbor.

Iz Maribora.

Z LAŽMI NE BO ŠLO, DRAGI BAHUN!

Pri državnozbornskih volitvah v marcu je Bahun s svojo socialistično stranko v Mariboru popolnoma pogorel in z njim so pogoreli tudi demokrati. Če bi ti ljudje le še malo držali na svojo čast, bi že davno bili morali pobrati šila in kopita ter zapustiti mariborski magistrat. Nekaj časa so sicer kričali okoli, da bodo šli, izvršijo pa svojega sklepa seveda ne, ker se jim silno dopade zapravljati in razsipavati občinsko premoženje, Mariborčanom pa nalagati nova bremena. Po zadnjih skupščinskih volitvah v marcu si Bahun na vso moč prizadeva, da bi utrdil na magistratu stališče za sebe in svojo stranko. V dosego tega namena mu nobeno sredstvo ni preslabo, poslučuje se tudi laži in obrekovanja. Te laži trosi seveda zoper Slov. ljudsko stranko, ker mu je ta stranka pobrala skoraj vse volilce. — Razširja pa te laži po svojih glasilih »Volksstimme« in

»Socialist«, kjer se seveda skriva za odgovornega urednika, ako se tega radi častikraje tira pred sodnijo, je tam seveda čisto nedolžen in izjavlja, da Bahunovih laži žalibog ni čital in je Bahun svoje blato odložil v listu brez »vedenja« odgovornega urednika.

Pred mesci je Bahun začel stiskati po klavnici in je tam iskal »klerikalnih« škandalov. Ne pravimo, da je tam vse v redu, ker smo že svojčas, ko še Bahun ni bilo, bičali razmere v klavnici in sicer bolj odločno, kakor to dela Bahun. Pa Bahunu ni toliko za nered v klavnici in za njegovo odstranitev, ampak Bahun bi rad konstruiral zvezo med »klerikalci« in med neredom v klavnici. To je glavno za njega, da bi dobil potreben material za svojo pravdo z dr. Leskovarjem. In v to bi mu naj pomagal občinski svet in razne disciplinarne komisije. Pa vse te komisije in vse te Bahunove interpelacije ne spravijo na dan tega, toliko zaželenega materiala, ker ta material eksistira le v Bahunovi domišljiji, v resnici ga pa ni. Bahunu je seveda dobro znano, da takega materiala, kakor si ga on želi, nikjer ne bo našel, vkljub temu pa laže naprej. Ves Maribor že ve, in nikomur se ne prikriva, da je dr. Leskovar kot vladni komisar leta 1920 pred železničarsko stavko kupil 42 pitanih svinj in sicer zaradi tega, da bi mesto ne trpelo na pomanjkanju masti in mesa, ako bi stavka trajala več tednov, kakor je to res tudi bilo pričakovati. Ves Maribor ve, da je stavka bila le kratka in da je cena svinjam po stavki občutno padla. Ves Maribor že ve, da je že vladni komisar dr. Leskovar naročil klavniškemu ravnatelju Kernu, da naj te svinje proda, da se pa ta prodaja ni izvršila pod vladnim komisarjem dr. Leskovarjem. Ves Maribor že ve, da je Kern te svinje prodal še le pod vladnim komisarjem dr. Poljanecem nekemu graškemu mesarju Hatzlu. Celemu občinskemu svetu in gotovo tudi lažnjivemu Bahunu je znano, da je ravnatelj Kern položil o tej prodaji oobč. svetu obračun že v jeseni leta 1921, da je bilo pri tej prodaji okoli 120.000 kron škode in da je občinski svet z glasovi socialistov, in tudi z glasom lažnjivega Bahunu že pred dvema letoma vzel na znanje dotični obračun in poročilo ravnatelja Kerna. Istotako je znano, da se je isto meso, ki je bilo glasom poročila ravnatelja Kerna v spomladi leta 1921 prodano Hatzlu v Gradec in v jeseni istega leta od ravnatelja Kerna obračunjeno, letos našlo v privatni kleti g. klavniškega ravnatelja in se še zdaj nahaja tam.

Zakaj se meso ni poslalo kupcu Hatzlu v Gradec, temveč je romalo v ravnateljstvo privatno klet, dasiravno je bilo že obračunjeno kot prodano, to je uganka, katere niti lažnjivi Bahun, niti njegove disciplinarne komisije ne morejo rešiti, dokler se ne zasliši ravnatelja Kerna. Znano in jasno je vsakemu poštenemu občinskemu svetniku in meščanu, 1. da se je omenjeno meso prodalo v aprilu leta 1921, ko je bil na magistratu vladni komisar dr. Poljanec; 2. da so usodne Bahunove svinje romale v ravnateljstvo klet ali pod vladnim komisarijatom dr. Poljanca ali pa že pod županovanjem socialdemokrata Grčarja; 3. da je obračun za prodane svinje bil predložen občinskemu svetu in na znanje vzel v jeseni leta 1921, ko je sedel na magistratu socialistični župan Viktor Grčar in bil član občinskega sveta gromovnik Bahun; 4. da torej dr. Leskovar ni imel ničesar opraviti ne s prodajo in ne vkletenjem ter tudi ne z obračunom Bahunu tako tesno k srcu prirastlih prašičev.

To vse je vsakemu poštenjaku jasno in znano, ne jasno je pa to seveda političnim lumpom in občinskemu svetniku Bahunu, ki bi rad iz zadeve koval kapital za svojo stranko, zato pa dela z lažmi, ker drugega materiala nima. Tako v zadnji »Volksstimme« zopet čisto navadno laže, da se za slučaj klavnice zanimata pokrajinska uprava in državno pravdnistvo in da je to naši stranki zelo neljubo, kar seveda ni res. Kajti za stvar se dozda ne zanima ne pravdnistvo in ne pokrajinska uprava, in če bi se tudi zanimala, je to naši stranki popolnoma vseeno. Kajti naša stranka in njeni zastopniki imajo roke čiste kakor kristal, tako da jim tako človeče, kakor je lažnjivi Bahun, ki je v svoji stranki vzgojil že umazane tipe, kakor Kohlbezne, Slanovce in druge socialdemokratske korifeje, ne more škodovati na časti. S takim delovanjem si ne bode pridobili volilcev, g. Bahun! Za lažnjivce pametno ljudstvo ne mara.

Nova zvonolivarna dovoljena. Kakor znano, je zgradila družba: Zoratti, Nassimbeni in Greising v bližini vinorejske šole novo zvonolivarno. Tovarna je bila že gotova in ravno hotela pričeti z vlivanjem, pa se je naenkrat vinorejska šola pritožila, češ, dim od livarne bo škodoval njenim nasadom. Šeš, glavni mestni očetje socialpatrijotje pod Bahunom in demokratje pod nadjuristom Mulejem so sklenili, da mora že gotova livarna izginiti. Dogotovljenje livarne je bilo ustavljeno in družba se je nato pritožila na Ljubljano. Dež. vlada je ugodila upravičeni pritožbi družbe in dala mestnim očetom pošteno lekcijo v dveh točkah: mestni magistrat sploh ni imel družbi nič za dovoliti in drugič še manj pa jej odtegniti stavbeno pravico, ampak spada cela zadeva pod kompetenco okrajnega glavarstva. Gospoda krog Bahunu in Muleja je zopet bogatejša za eno blamažo. Od višjega sodnega svetnika, kakor je n. pr. policajdemokrat dr. Mulej, bi pač lahko pričakovali malo boljše juridične podkove kot jih kaže ob različnih prilikah na magistratu. Nova zvonolivarna bo torej pričela v najkrajšem času z obratom. Na ravnokar označeno opozarjamo one gg. duhovnike, ki so že naročili pri tej družbi nove zvonove.

Velika duševna — puščava pri »Taboru«. Gospoda krog »Tabora« je postala glede duševne produkcije tako revna, da priobčuje govorniško slamo dr. Reimana,

katere je ta steval in premetaval na sestankih nekakih JDS zaupnikov po ljutomerskem okraju. Marljiv pa je ta dr. Reisman, za tri policajdemokrate spiše govor, se ga napili in potem še objavi v »Taboru.« Kako bi neki bilo z dr. Reismanom, ako bi ga zadela pušica medklica!

Ljudski oder. V soboto, dne 27. t. m., priredi naš Ljudski oder v dvorani Kat. pomočniškega društva v Lekarniški ulici 6, dve enodejanki in sicer: L. N. Tolstoj-Fr. Milčinski »Kjer ljubezen, tam Bog«, pripovedka v enem dejanju, in »Neizprosen stražnik«, burka v enem dejanju. Za prvo igro je naslikal popolnoma novo scenerijo naš scenograf. Pred igro in med odmori igra lasten gledališki orkester s popolnoma novim izranim sporedom. Cene vstopnic običajne po 8, 5, 3 in 2 dinarja.

Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek, dne 29. t. m., ob pol 8. uri zvečer, se vrši v mali kazinski dvorani III. javno ljudsko predavanje. Predmet: Sodobna Rusija I. del. Doba pred vojno. Predavatelj: g. inž. Ivan Kukovec. Drugo predavanje o Rusiji sedaj se vrši prihodnji ponedeljek, dne 5. nov. K obilni udeležbi vabi — odbor Ljudske univerze.

Češki klub v Mariboru priredi v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v Götzovi dvorani svečano matinejo v proslavo petletnice osvobodjenja izpod tujega jarma. Na sporedu so poleg nagovora pevske in glasbene točke.

Izjava. Že opetovano sem bil vprašan, kako je bilo mogoče, da je dobila ulica ime po znanem morilcu Principu, ker sem bil ud odbora za preimenovanje ulic, cest in trgov v Mariboru leta 1919. Na ta očitkom slična vprašanja izjavim: V odboru sploh ni nikdo stavil takega predloga, zato se o tem tudi ni sklepalo. Spominjam se še pa, da je nekdo predlagal, naj dobi kaka važnejša ulica ali cesta ime po Wilsonu, ali ves ostali odbor je to odločno odklonil, češ, Wilsona moramo preje-radi »Wilsonove linije« preklinjati, ne pa častiti. Predlagal sem pa, da se imenuje katera ulica našemu kartografu Kocenu na čast, kar se je tudi odobrilo. — Ko sem pa pozneje čital tiskan »Seznam ulic, cest in trgov mesta Maribora«, sem našel tam Wilsona, povrh še Principa, Kocena pa sploh ne. Če pa ta zadeva koga posebno zanima, naj povpraša g. dr. Pfeiferja, kateri je bil kot vladni komisar takrat predsednik omenjenega odbora, ali naj ta zadevo javno razjasni, ker je menda samo njemu mogoče dati odgovor na to, kdo je omenjena imena pozneje samovoljno v seznam vthotapil, oziroma v seznamu izbrisal. — Mene pa naj nihče dalje ne dolži ali sumniči, da bi bil jaz sokriv take neokusnosti, kajti meni velja morilec kot zločinec, naj potem izvrši umor iz političnih, maščevalnih ali roparskih razlogov! — Dav. Zunkovič.

Študijska knjižnica v Mariboru se lepo razvija in osobito naša inteligenca po deželi kaže veliko zanimanje za pomnožitev te knjižnice. Število knjig je naraslo od julija t. l. do danes za 786 zvezkov in 29 zemljevidov. Knjižnica se ima zahvaliti za njeno izpopolnitev največ prostovoljnim darovom in se tudi v zanaprej obrača do inteligenca na deželi, ki ima ožje stike s kmečkim ljudstvom, kakor duhovništvo in učiteljstvo, da nabira stare knjige, katere velikokrat neopazene ležijo kje na podstrešju, katere so pa vendar velike vrednosti za študije slovstvene ali kulturne zgodovine v knjižnici. Nadalje prosimo tudi za darovanje kakigaboli lesa v svrhu zgradbe novih omar ter sploh novega pohištva v vseh dvoranah naše knjižnice. Darovi se naj naznanijo vodstvu knjižnice (Slomškov trg št. 12). Radi lesa je treba samo javiti, kje in kedaj se naj prevzame. V zadnjem času je bilo darovano za študijsko knjižnico v denarju: Hrvatska štedionica 2000 D, Zadruga gospodarska banka 1000 D. Knjige so darovali: bogoslovni profesor dr. Kovačič (poleg številnih prejšnjih darov v knjigah) 48 zvezkov leposlovne smeri; bogoslovni profesor Zidanšek 423 zvezkov cerkveno-zgodovinske smeri; baron Gödl-Lannoy 165 del filozofske in naravoslovne vsebine in 29 zemljepisnih kart; general Lesič 5 izvodov zgodovinskega dela; gimnazijec Vrščaj neko italijansko knjigo; župnik Gorišek v Gor. Ponikvi 3 knjige; revident Malgaj, Rače, 40 zvezkov leposlovne smeri; mestni uradnik Kramberger, nabožno delo iz XV. stoletja; hčerka pokojnega nadučitelja Hrena iz Gornjega Grada delo umestnozgodovinske vsebine; župnik Panič pri Sv. Urbanu, štiri nabožne knjige iz XVIII. stoletja; kaplan Lužar pri Sv. Urbanu, leposlovno delo; posestnik Jelenik v Vintarskem vrhu, 4 zvezke nabožne vsebine; prof. Lucien Tesnière, francosko delo; župnik Presker pri Sv. Martinu, štiri dela različne smeri; nadučitelj Setinec v prevorjah pri Pilštanju, 10 različnih nabožnih knjig, ki jih je dobil od okoliških prebivalcev; župnik Karba v Zrečah zvezke literarno-zgodovinske smeri; Cirilova tiskarna 17 starih nabožnih del in 10 kg ovojnega papirja. — Oskrbništvo knjižnice izreka vsem darovalcem knjig ter denarja iskreno zahvalo in se priporoča tudi v prihodnje za prostovoljne darove v kakršnikoli obliki in vrednosti.

Ob 20 letnici Zgodovinskega društva v Mariboru.

Na Štajerskem so se že dalje časa z zgodovino intenzivno pečali. Že stari Joaneum je izdajal svojo »Steiermärkische Zeitschrift« od leta 1821 naprej; ko se je ustanovilo leta 1850 »Štajersko zgodovinsko društvo« (Historischer Verein für Steiermark), je takoj začelo izdajati svoje Mitteilungen des historischen Vereines für Steiermark in še pridejalo leta 1864 Beiträge zur

Kunde sterischer Geschichtsquellen. (Doneski k spoznavanju zgodovinskih virov). Oba časopisa sta v novjšem času spremenila svoje prvotne naslove, ne pa smeri. Seveda je v teh časopisih mnogo gradiva tudi za Slov. Štajersko, a ker so le redki sodelavci bili Slovenci in pa taki Neslovenci, ki bi razumeli naš jezik, je marsikatero gradivo izostalo ali bilo pomanjkljivo ali enostransko. Tudi kranjsko »Muzejsko društvo« se je v svojih »Izvestjih« oziralo tu pa tam na našo štajersko ozemlje, večinoma pa se je v prvi vrsti oziralo na zgodovino ožje domovine, Kranjske.

Temu bi se sicer še opomoglo. Ko bi več spodnještajerskih zgodovinarjev pridno pri omenjenih listih sodelovalo. Pa nekaj je slovenskim štajercem manjkalo, neko ognjišče, ki bi dajalo posameznim raztresenim delavcem podbudo in pripomočke za smotreno delo. To vrzel je posebno čutil naš pridni zgodovinopisec in biratelj zgodovinskih virov za Spodnje Štajersko, Matej Slekovec. Zato je pač on prvi dal povod, da se je nekaj gospodov v Mariboru začelo intenzivnejše pečati z idejo ustanovitve lastnega zgodovinskega društva za Slovensko Štajersko. Posvetovanja so toliko napredovala, da sta profesorja Henrik Schreiner in dr. Fr. Kovačič za dan 18. marca 1903 sklicala shod po § 2 za ustanovitev »Zgodovinskega društva«. Posvetovanja se je udeležilo 19 gospodov, večinoma mariborskih profesorjev, potreba takega društva se je enoglasno pripoznala in na predlog profesorja dr. Murka se je ime društva sprejelo: »Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko«. Izvolil se je takoj pripravljalni odbor iz dr. R. Pipuša, dr. Antona Medveda in dr. Fr. Kovačiča, ki je bil glavni poročevalec, da predloži vladi pravila v potrjenje in vse drugo pripravi za ustanovni shod. Dne 5. maja je mariborski mestni svet pripravljalnemu odboru naznanil, da deželna vlada nima nič zoper ustanovitev društva. Nato je odbor sklenil 11. majnika 1903, da skliče ustanovni občni zbor dne 28. majnika ob 4. uri v mariborskem Narodnem domu s sledečim dnevnim redom:

- poročilo osnovalnega odbora;
- volitev predsednika in odbora;
- razni nasveti in predlogi.

Ustanovnega občnega zbora dne 23. majnika 1903 se je udeležilo 22 že vpisanih udov — javljenih je bilo že 38 rednih udov — pravila so se sprejela »en blok«, za predsednika je bil izvoljen enoglasno župnik Matej Slekovec, izvolil se je ostali odbor in tako je bil rojstni dan našega Zgodovinskega društva 23. maj 1903, ki obhaja letos svojo dvajsetletnico na prihodnjem občnem zboru — sicer malo zakasnelo.

Ali je Zgodovinsko društvo za Slov. Štajersko, ali kakor se tudi imenuje: Zgodovinsko društvo v Mariboru (ker je tukaj njegov sedež) opravičeno, da obhaja javno svojo dvajsetletnico? Kaj je Zgodovinsko društvo v teku dvajset let storilo?

A. »Časopis za zgodovino in narodopisje«.

Že na drugi odborovi seji dne 6. oktobra 1903 je odbor sklenil izdajati svoje lastno glasilo, katerega uredništvo je po odklonitvi prof. dr. Kovačiča, ki je takrat urejeval »Voditelja v bogoslovnih vedah«, prevzel graški profesor Anton Kaspret. Leta 1904 je izšla prva številka; danes je dokončanih 18 letnikov, prvi zvezek 19. je pa v tisku. V osemnajstih letnikih je »Časopis« nagromadil celo vrsto zgodovinskih, narodopisnih, literarnih, imenoslovnih, jezikoslovnih in krajepisnih daljših ali krajših razprav. Seznam nam kaže 62 sodelovalcev, med njimi imena učenjakov, ki so na dobrem glasu ne samo v domovini, ampak tudi v inozemstvu: dr. Ilešič, dr. Murko, dr. Strekelj; prvovrstni naši slovstveniki so med sodelavci zastopani. Tako dr. R. Nachtigall, Kidrič, Glonar, Prijatelj, Žigon, Fr. Kos itd. In pri tem nekateri jako pridno. Dr. Fr. Kovačič, ki je bil skozi 15 let tajnik in je od 13 letnika naprej urednik »Časopisa«, je razun društvenih poročilo zastopan še 101 krat, prof. dr. Fr. Ilešič 44 krat, umrli prof. dr. Stegenšek 30 krat; prvi urednik »Časopisa« Anton Kaspret in dr. Fr. Kotnik po 15 krat, vseučilišni prof. dr. Strekelj 12 krat, dr. M. Murko in dr. J. Glonar po 7 krat itd. Vse delo »Časopisa« na njegovih, več kakor 3200 straneh, kljub svetovni vojni in raznim gmotnim težavam se bode najbolje spoznalo, ko dobi s svojim 20. letnikom stvarni seznam vseh svojih spisov.

B. Knjižnica.

V Mariboru imamo študijsko knjižnico, sicer se ne popolnoma urejeno, a vendar občinstvu že pristopno. Da je ta knjižnica za Maribor, kjer imamo razen bogoslovja tri srednje šole in mnogoštevilno inteligenco, potrebna, tega pač ni treba še le dokazovati.

Študijsko knjižnico ni samo omogočilo, ampak jo je ustvarilo in ustanovilo Zg. dr. s svojo lastno, mnogoštevilno knjižnico. Prvo podlago ji je dal prvi društveni predsednik, rajni župnik Matej Slekovec, ki je celo svojo zgodovinsko knjižnico še živ odstopil Zg. dr. Z drugimi darili, z izmenjavo med znanstvenimi društvi in po nakupu se je ista jako pomnožila. Takoj po preobratu je društveni tajnik vladi ponudil knjižnico Zg. dr. za javno študijsko knjižnico, dosegel je vladni ukrep dne 16. decembra 1918, da se morajo vse tiskovine v Sloveniji pošiljati Zg. dr. kot dolžnostni izvodi. Z društveno knjižnico so se združile še nekatere druge knjižnice. Pa trikrat se je morala knjižnica seliti v kratkem času, preden je dobila svoj prostor v kazinu in pri tem so trpele knjige in so se nekatere tudi zgubile. Pa, ko bode knjižnica popolnoma urejena, se lahko pokaže!

Neka težava še pri tem obstoji. Kdo je prav za prav lastnik študijske knjižnice? Do sedaj prav za prav konzorcij, ki je sestavljen iz odposlancev posameznih

društev, ki so oddali svoje knjige študijski knjižnici, in mesta Maribor, katero je dalo prostore na razpolago in tudi uradnika. Ali ta konzorcij nima sredstev, da bi knjižnico vzdrževal, kakor je potrebno. Manj sredstev pa še ima Zg. dr., akoravno je ona pri knjižnici najbolj zainteresirano. Država pa na ponudbo ne reagira! To pa ostane: Brez Zg. dr. bi Maribor ne imel študijske knjižnice.

C. Arhiv.

Že od prvega začetka Zg. dr. je začelo isto nabirati tudi stare listine in druge, za zgodovino važne akte. Ščasoma se je tudi arhivalij precej nabralo, med tem po sebnost več starejših rokopisov, na primer stare prekmurske pesmi in drugo. Žalibog pa ravno poročevalcu, akoravno bi moral imeti vpogled v arhiv, zaradi pomanjkanja potrebnega časa in službenih razmer, o obsegu tega oddelka Zg. dr. ni znano, koliko tvarine obsega društveni arhiv.

Č. Narodni muzej.

V Gradcu ali na Dunaju najdete v tamošnjih muzejih mnogo starinskih predmetov, ki so se našli, izkopali in nabrali na ozemlju, za katero se je v prvi vrsti Zg. dr. ustanovilo, na Slov. Štajerskem. Tujci so pri nas izkopavali, njihovi uspehi pa so bili za nas izgubljeni. Nedomačin je položil temelj za ptujski muzej, Celjani so si ustanovili svoj muzej, da bi starine shranili za svoje kraje. Pa tudi tukaj so delali večinoma Nemci. Zg. dr. je moralo svoj delokrog razširiti na naše starine, ki so vendar podlaga za spoznavanje domače zgodovine. Zato je že od začetka mislilo na svoj muzej. O narodopisnem muzeju je govoril društveni tajnik dr. Kovačič na primer na 3. občnem zboru v Celju dne 22. oktobra 1905. Nujno potrebo narodnega muzeja je isti zopet povdarjal na 5. občnem zboru v Ptuj dne 24. novembra 1907 in zopet na šestem občnem zboru v Brežicah dne 18. oktobra 1908. Ko se je končno odstranilo težkoče glede prostorov za muzej, se je začelo dne 6. julija 1909 otvorila muzejska razstava, dne 28. novembra istega leta pa muzej kot tak. Muzej je od začetka dobil tri oddelke: kulturno-zgodovinskega, numizmatičnega in naravoslovnega in se pridno pomnoževal in izpopolnjeval; največja težava pa je bila: pomanjkanje potrebnih prostorov. Po pritrutju, ko je tudi mariborski mestni muzej dobil slovensko večino v odboru, je Zg. dr. svojo zbirko preneslo v mestni muzej.

D. Društvena predavanja.

»Časopis« je v prvi vrsti namenjen članom, kateri ga dobivajo zastoj za svojo članarino. Ti člani pa se umevno zbirajo v prvi vrsti, da ne rečem skoraj edino, iz inteligentnih krogov, akoravno še je pretežen del naše inteligence za naše stremljenje brezbrizen in nedostopen. Zg. dr. pa si je postavilo nalogo, zgodovino popularizirati, za njo zavzeti tudi širše kroge. Popolnoma naravno je, da se ljubezen do domačije, domovine krepi s spoznavanjem njene preteklosti.

Zg. dr. je torej že od začetka vzelo v svoj delokrog načrt, da seznani širše kroge z našo zgodovino po raznih predavanjih. Vsak svoj občni zbor je skoraj spojilo s predavanjem; občne zbornice je imelo v raznih krajih, da bi seznanilo kolikor več ljudi s svojim obstojem in delom in je seznanilo z domačo zgodovino. 3. občni zbor je bil v Celju, kjer je dr. Verstovšek predaval o zgodovini celjskih grofov. Na 5. občnem zboru v Ptuj je društveni tajnik dr. Fr. Kovačič v globoko zamišljenem govoru očrtal pomen Ptuja v stari dobi kot nekako vez vzhoda in zahoda. Na 6. občnem zboru v Brežicah je dr. Anton Medved seznanil svoje ožje rojake o preteklosti Brežic in brežiškega okraja. Na 8. občnem zboru v Ormožu, na 9. v Slov. Bistrici in na 11. v Št. Ilju v Slov. gor. je društveni tajnik razlagal zgodovino omenjenih krajev. V Mariboru se je vršilo 19 predavanj, razun tega še, razun v že omenjenih krajih v Dramljah, Jarenini, Konjicah, Ljutomeru, pri Marji Snežni, na Ponikvi, v Skokah, Slovenjem Gradcu (dvakrat), v Središču (dvakrat), Studenicah (dvakrat) in v Zrkovcih. Na 18 krajih od Ljutomera in Središča do Slov. Gradca, od Sv. Ilja v Slov. gor. do Brežic je predavalo 12 gospodov 39 krat. Med predavatelji prednjači društveni tajnik, oziroma zdaj predsednik dr. Fr. Kovačič s 14 predavanji. Petkrat je predaval prof. G. Majcen, štirikrat dr. Anton Medved, po trikrat prof. dr. K. Capuder, dr. Makso Kovačič in dr. K. Verstovšek, dvakrat ravnatelj M. Pirc, po enkrat: dr. Fr. Ilešič, Iv. Kociper, dr. Avg. Stegenšek, dr. P. Strmšek in dr. Bog. Vošnjak. Oziramo se samo na društvena predavanja; ako bi še predavanja odbornikov pri drugih priložnostih, na primer v ljudski univerzi, šteli, bi se sicer število predavanj, ne pa imen še izdatno pomnožilo.

Ker se ne predava brez priprave, je 39 predavanj tudi ogromno duševno delo. Zg. dr. pač lahko tudi v tem oziru stopi pred občinstvo in kaže na svojo vzgojevalno delo.

— — —

Od začetka sem do danes sta samo dva gospoda nepretrgoma društvena odbornika: dr. Fr. Kovačič in dr. R. Pipuš. Dr. Pipuš je že dvajset let društveni blagajnik, to pa ni prijetno delo, še posebno danes ne. Marsikateri član pozabi na svojo dolžnost, da mora tudi članarino plačati. In še celo na opomine se ne ozira. Blagajnik pa mora dajati denar za »Časopis« in za druge reči. Kje pa naj vzame?

Dr. Fr. Kovačič pa je opravljal 15 let posel društvenega tajnika, od februarja 1917 je urednik »Časopisa« in zdaj tudi predsednik društva. Društveno delovanje se pozna pač pri vsakem društvu po sposobnosti tajni-

ka. Videli smo, da je naš tajnik v »Časopisu« častno zastopan, največkrat je on predaval. Povsod prednjači dr. Kovačič. Kje bi bilo naše Zg. dr. brez dr. Kovačiča!

— — —

Zgodovinsko društvo preživlja ob svoji dvajsetletnici težko stanje. Država za naša prosvetna stremjenja nima pare, mnogo inteligence se ne briga za društvo in njegovo stremljenje. Tiskovni stroški pa rastejo od dne do dne. Letošnji »Časopis« stane društvo 50 odstot. več, kakor znaša članarina. Ako pa društvo »Časopis« opusti, nima svojega glasila. Brez svojega glasila pa je brez življenja! Člani zahtevajo nekaj za svojo udmino, drugače še od njih precej odpade!

Nemško zgodovinsko društvo v Gradcu je lani dobilo mnogo čez 100 novih udov vključ njihovim denarnim mizerijam. Ali bi to pri nas ne bilo mogoče. Koliko šolskih knjižnic, koliko društev in zavodov je brez »Časopisa«. In koliko še le posameznikov iz naše inteligence! Proslavite našo dvajsetletnico s tem, da pristopite vsi k Zgodovinskemu društvu, ki še niste njegovi udje. In mislite tudi pri raznih priložnostih nanj. Marsikateri bi lahko v žep segel in nekaj daroval društvu, ne da bi se njemu posebno poznalo, društvu pa bi vendar pomagal. Marsikje se kota kakšna stara knjiga, ki je vsem na poti. V podstrešjih se še najdejo tu pa tam v skrinjah ali omarah kakšne stare listine ali svež spis, ki se počasoma pozgube ali zamečejo, pa so večkrat večjega, če že ravno ne zgodovinskega, pa gospodarskega ali kulturnega pomena. Vam so na poti. Zg. dr. pa jih rado sprejme in vporabi. Ako vam pa je žal za take reči: pridržite si lastninsko pravico za predmete bodisi v arhivu, v muzeju ali knjižnici. Tudi tako bode podpirali Zd. dr. Zgodovinsko društvo je eminenten kulturni faktor na severni meji naše države; pomozite mu in podpirajte ga; ako bode svojo petindvajsetletnico v boljših razmerah obhajalo, gotovo ne bode to v vašo škodo, ampak le v korist in čast.

M. Ljubša.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

58

Zunaj pa se je vreme izprevrгло. Lepemu, toplemu oktoberskemu dnevu je sledila mrzla noč. Silen veter je stresal šipe na oknih, butal ob težka hišna vrata in tulil po dimniku. Od daleč je čula grmenje valov, ki so se zaganjali ob doverske skale.

Margareta je premišljevala, kaka bo pač vožnja črez »Rokav« ob takem viharju. Da bi se zbala nevarnosti in bi počakala lepšega vremena, to ji niti na misel ni prišlo. Na vsak način je hotela odpotovati, koj ko dobi jadnico, — še hujše nevarnosti bi tvegala, rajši ko pa prišla prepozno. —

Na cesti so zadonela konjska kopita. Nekdo se je ustavil pred vrati, zaspano, pa uljudno se je oglasil Jellyband v veži. Gospod Andrej je prispel.

Margareta je čutila, da je njen položaj nekoliko čuden. Sama ob pozni uri v samotni gostilni in mlad človek preoblečen v strežaja, pride za njo —. Kak predmet za hudobne, obrekljive jezike!

Toda med »ljubavno zgodenco«, ki si jo je seve nedvomno mislil pošten Jellyband in ž njim njegovi ljudje, pa med njenim resnim — ah tako bridko resnim — namenom je bilo toliko nasprotstva, da se je vključ vsej tej resnobnosti prikradel Margareti hudomušni smehljaj na lice, ko je vstopil Andrej, tako dobro preoblečen v strežaja, da ga ni bilo mogoče spoznati. »Zares — gospod strežaj, zadovoljna sem z vašo zunanostjo!«

Spoštovani Jellyband je prišel v sobo za Andrejem — on seveda ga je koj spoznal — in njegov obraz je bil silno zabrižen. Preoblečeni Andrej je potrdil njegove najhujše slutnje. Molče in brez slišnega dobrovoljnega smehljaja na rdečkastem licu je odčepil steklenico, jo postavil na mizo, primaknil stol in čakal.

«Hvala lepa, dobri prijatelj!» mu je dejala Margareta in njen hudomušni smehlaj se ji je še poglubil krog usten. «Mislim da ne potrebujeva ničesar več. Tole je za vaš trud!»

Dala mu je tri zlate in Jellyband jih je spoštljivo in s primerno zahvalo vtaknil v žep.

«Počakajte šel» ga je ustavil Andrej, ko se je pripravljal da bi odšel. «Bojim se, da bova še potrebovala vaše gostoljubnosti, dragi Jellyband! — Žal, da ni mogoče nocoj čez «Rokav» —!»

«Ni mogoče —?» Margareta se je prestrašila. «Morava, Andrej, morava odpotovati! Naj stane kar hoče, ladjo morava dobiti!»

Mladi mož je žilostno odkimal.

«Ne gre za ceno, gospa! Strašen vihar divja sem iz Francije, ne moremo odjadrtati, dokler se ne poleže ali pa ne izprevrže.»

Margareta je bila blede ko smrt. Na to ni mislila. Narava sama se je zarolila proti njej. Percy je bil v nevarnosti in ni mu mogla priti na pomoč, ker — veter ni dovolil!

«Ampak morava — morava!» je ponavljala strastno in odločno. «Saj veste, da morava! — Ali ne morete najti kake pomoči?»

«Bil sem že v pristanišču in govoril sem s par kapitani. Čisto nemogoče je, pravijo, da bi kdo nocoj odjadral. Nihče, je pridjal in pomenljivo pogledal Margareto, «nihče ne more nocoj iz Dovern!»

Margareta je razumela. Če nihče ni mogel odpoto-

vati — torej tudi Chauvelin ni mogel. Ni se ji torej bilo treba bati, da bi jo prehitel.

Prijazno je pokimala Jellybandu.

«Se moram pač vdati v usodo!» mu je rekla. «Ali imate sobo zame?»

«O da, gospa! Prijetno, zračno sobo! Koj jo bom pripravil. In tudi za gospoda Andréja imam sobo —.»

«To je lepo, spoštovani Jellyband!» je dejal Andrej veselo in ga udaril po plečih. «Pripravite obe sobi in pustite nam sveče tule na mizici! Gotovo ste trudni, in gospa Blakeney še mora nekoliko povečerjati preden gre spat. — In nič se ne bojte, spoštovani prijatelj in lastnik začudenega obraza! Četudi vas je gospa Blakeney obiskala nocoj ob tako pozni uri in v nenavadnih okoliščinah, je vkljub temu njen obisk velevažen in za vašo hišo časten in gospod Percy vam bo globoko hvaležen, če poskrbite, da bo udobno in nemoteno počivala.»

Andrej je bral spoštovanemu Jellybandu raz obraza njegove težke skrbi in pomisleke in kot pošten gentleman mu jih je hotel s svojo opazko razpršiti. In posrečilo se mu je. Jellybandovemu rdečkastemu obrazu se je vrnilo nekoliko njegove običajne prijaznosti in dobrovoljnosti, ko je čul Percyjevo ime.

«Koj bom vse pripravil!» je dejal živahno in njegova hladna zapetost je vidno minevala.

(Dalje prihodnjič).

Stanovanje, tri sobe s pohištvo, se proda. Šinko, Koroška cesta 34, Maribor. 657

Sleem posojilo 25.000 D proti dobri jamščini in visokimi obrestim. Ponudbe pod «Podjetje» na upravo. 656 3-1

Utemeljeno god. 1892.

Oblasno dozv. Izvestovnica za trgovinu i obrt

Viktor Selinger i sin

Zagreb, Ilica 25 II.

Telefon br. 16—43

Naslov za brzojave: Regniles.

izveščuje najbrže i najsavjesnije o bankama, poduzećima, tvrtkama i obrtnicama cijele države SHS, te onima nasljednih država bivše Austro-ugarske monarhije, uz najumjerenije pristojbe. 465 5—1

Razpoložemo najboljim preporukama.

Ivan Mastnak

trgovina z manufakturo in konfekcijo

CELJE, Kraja Petra c. 15

Priporočam cenj. odjemalcem svojo veliko zalogo češkega in angleškega blaga, debelo sukno za površnike, vsakovrstnega sukna za moške in ženske obleke, barhand, cefir, debelo platno, vse krojaške potreščine. Velika zaloga gotovih površnikov (raglan), Schliefer, Stutzer, gumi plašev, lepe moderne obleke, za gospode in dečke po zelo znižanih cenah. 639† 5 1

Izvršilni odbor SLS naznanja, da je v Gospodu preminul

vlč. g. Jožef Ozmec

dekan in duhovni svetovalec v Ljutomeru, bivši deželni poslanec i. t. d.

Pogreb blagopokojnega se bo vršil v soboto, ob 10. uri popoldne.

Izvršilni odbor SLS v Mariboru.

Foto-atelje

Miško Japelj, Maribor, Koroška cesta 1

se priporoča za fotografiranje portretov, družinskih slik in skupin, za povečave, industrijske posnetke. Odprto tudi v nedeljah od pol 9. do 12. in od pol 3. do 5. ure.

Razprodaja vozov

polkritih, lovskih, družinskih, eno- in dvovprežnih, radi velike zaloge

po zelo znižanih cenah.

Iosip Stupica, Ljubljana

Slomškova ulica 6

Istototam se proda tudi več avtomobilov in tri denarne blagajne.

6† 3-1

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 589

JETIKA!

Zdravnik dr. Pečnik

zdravi bolne na pljučih vsaki petek, tudi v četrtek v Celju, Cankarjeva ulica št. 11, II. Čitajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 915

Nepremočljivo blago za pekarine in pristni tirolski lodni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

„ITO“
najboljša

zobna krema
422 Dobi se povsod. 10—1

Zimsko perilo, barhenti za obleke, barhenti in flanela za zimsko perilo, velika izbira sukna, kamgarna, ševijota itd. za moške in ženske obleke, koče, odeje, slamnjače, itd. itd. Vse to kupiš ugodno v manufakturni trgovini Fr. Majer, Maribor, Glavni trg št. 9. 591

Inserirajte!

TVORNICA OLOVNIH PROIZVODA

J. B. ULRICH D. D.

GENERALNA POSLOVNICA I SKLADIŠTE

ZAGREB Jelačičev trg 25, Tel. 13-46 ZAGREB

Proizvodi iz svinca: svinčene cevi, svinčene plošče (orig. Winiwarter), plombe, svinec v blokch, policah itd.

Pločevine: črna in pocinkana pločevina (orig. Winiwarter) in angleška pločevina. **Staniol:** v vsakovrstnih barvah in načrtih.

Cevi: plinske, črne in pocinkane cevi, parne cevi, železne flanžen-cevi. Deli za spojanje cevi (fitingi) iz litega kovnega železa.

Kopalnice: itd.

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstva v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k. Filijalka: Maribor, Solška ulica št. 2.

KUPUJE

se vedno le najboljšo in najcenejšo za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Hiša enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrto mv Ljubljani, se zamenja za Maribor, eventuelno proda. Tozadevna natančnejša pojasnila se dobe v trgovini I. Baloh, Maribor, Grajski trg 3. 638 10—1

Sivalni stroj za krojača proda za 2200 din. Ivan Vihar v Ješencih 19, p. Rače. 650 2—1

Fizol, vsako množino, kupujemo. Ponudbe z vzorci na Golč & Co., Celje. 644 3—1

Širite „Stražo“!

Gospoška ulica 15.

J. Karničnik

večno najnovejše in najboljše blago pri

pletenu in volнено blago

barvah

SVILA

za zimsko suknjo

SUKNO

Angleško in češko

čepice

nogavice

rokovnice

modnega blaga

Največja izbira

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršale vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

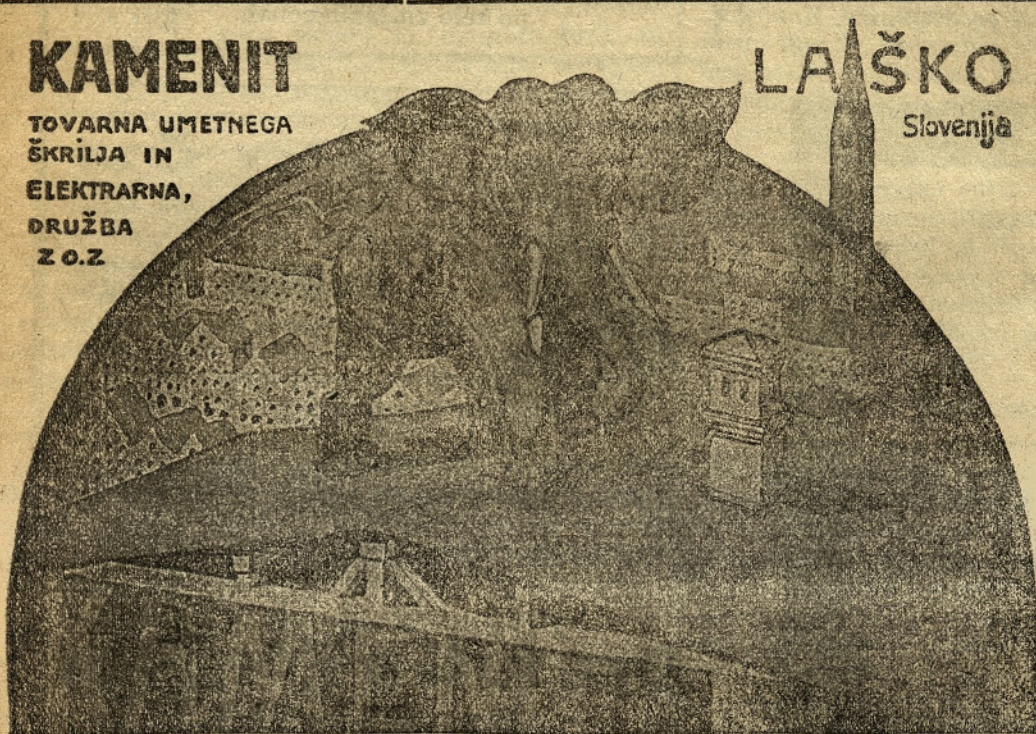
Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

KAMENIT

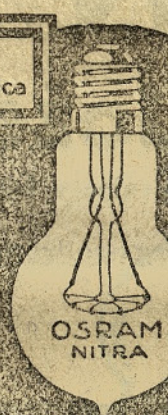
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA,
DRUŽBA
Z O. Z.

LAŠKO
Slovenija

OSRAM
NITRA

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

Izdatna
razsvetljava
poveča
ostrino in
hitrost
vida.

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POŠOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA šte. 6, reg. z. z. n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se
zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri trdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

Na drobno!

Na debelo!

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo

s 25. oktobrom

cene vsemu blagu

znižali za 15%

Vsakdor, ki si hoče svoje potrebščine za jesen in zimo po res nizkih cenah nakupiti, naj
torej ne pozabi si pred nakupom ogledati našo zalogo.

MASTEK & KARNIČNIK, in modna trgovina **Maribor, Glavni trg 16.**